

Jednalo se o rombicky profilovanou čepel bronzové dýky o délce 11,25 cm, šířce 2,5 cm a síle 0,36 cm, kterou ovšem kvůli odlomené týlní části není možné blíže typologicky klasifikovat, a dva větší keramické zlomky (obr. 22). Střepey shodně pochází z typických velatických šálků s ostře profilovaným dvojkónickým tělem a ostře, respektive oble nasazeným, nálevkovitě rozevřeným hrdlem. U obou je zachováno páskové ucho, které se klene z okraje na výduť, přičemž ale nepřevyšuje ústí nádoby. Nálezy dokládají pokračování archeologické lokality objevené již v roce 1964 (Nekvasil 1965) dále k severozápadu.

Obr. 22. Ořechov – „Na Loučkách“. Čepel bronzové dýky a zlomky keramických šálků. Foto M. Přichystal.

Fig. 22. Ořechov – „Na Loučkách“. Blade of a bronze dagger and fragments of ceramic cups. Photo by M. Přichystal.

Literatura

- AMČR: Záznam M-9002616A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002616A>.
- Nekvasil, J. 1965: [Ořechov, okr. Brno-venkov]. Rkp. nálezové zprávy M-TX-196500596 [cit. 2026-04-09]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno. DOI: 10.60585/M-TX-196500596. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-196500596>.

Summary

In 2025, archaeological artefacts were discovered in March during the digging of a pit in the 'Na Loučkách' field in the cadastral area of Ořechov (Brno-Country District). The finds comprised the blade of an unclassified bronze dagger and two pottery sherds from typical Velatic culture cups (Fig. 22). These finds prove that the archaeological site, first identified in 1964, extends further to the northwest.

Michal Přichystal

Ořechov (okr. Brno-venkov)

Tikovice, parc. č. 1315.

Starší doba bronzová. Ojedinělý artefakt. Povrchový nález. Průzkum. AMČR: M-9002605A.

Lokalizace: WGS-84: 49.1080831N, 16.5209514E

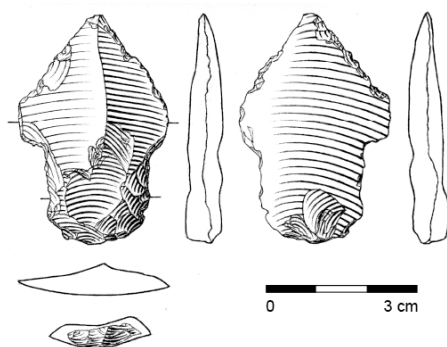
Štípaný artefakt nalezl A. Přichystal na podzim 2024 na okraji polní cesty, která pokračuje z Ořechova-Tikovic z ulice U Kostela podél Tikovického potoka směrem na památník bitvy u Ořechova a kostel Všech svatých v Ořechově. V místech, kde je u cesty situováno Centrum pro výcvik psů, se kříží s cestou ve směru V-Z, přičemž cesta od východu klesá z několika metrů vysokého svahu a jsou v ní v důsledku dešťů vyhloubeny výrazné erozní rýhy. Velmi pravděpodobně odtud byl splaven nalezený štípaný předmět, protože směrem na západ cesta pokračuje do nivy Tikovického potoka.

Jedná se o malou dýku s rukojetí, eventuálně hrot s řapem, který je vyroben z širokého úštěpu (obr. 23). Čepel (hrot) trojúhelníkovitého tvaru přechází v krátkou širokou rukojeť. Délka a šířka artefaktu činí 45 a 30 mm, řap/rukojeť 20 mm a 21 mm.

Je zhotovena z makroskopicky nápadné rohovcové brekcie typu Kubšice, která je tvořena ostrohrannými úlomky namodralé šedých rohovců Krumlovský les I tmelených jemnozrnnou žlutavou křemičitou hmotou (Kopacz, Šebela 2006, Tabl. LXXXIII: 1, 2). Pojmenování dostala podle svého masového výskytu na sídlišti únětické kultury v Kubšicích na Znojemsku (Kopacz, Šebela 2006, 10–11, Tabl. XLV–XLVII). Bloky suroviny se ovšem vyskytují v prostoru nedalekého Krumlovského lesa a na sídlišti byla rohovcová brekcie donesena. Tato surovina byla oblíbená především ve starší době bronzové na produkci štípané industrie (zejména segmenty), jak dokazují její nálezy daleko mimo jižní Moravu. Segment z ní zhotovený byl popsán až z Radłowic (okres Olawa, Dolnoslezské vojvodství), asi 24 km na jihovýchod od centra Wrocławu, kde byl nalezen na osadě únětické kultury ovlivněné maďarovsko-věteřovskou skupinou (Bronowicki, Přichystal 2015). Jiný segment z bělošedé rohovcové brekcie byl vyzvednut během exkurze na věteřovském hradisku Waidendorf-Buhuberg v Dolním Rakousku (Přichystal 2013, 178).

Artefakt z Ořechova svým členěním připomíná silicitovou dýku, která se vyskytuje v moravském sídelním prostoru v produkci štípané industrie na konci eneolitu (v kultuře zvoncovitých pohárů) a ve starší době bronzové (zejména v únětické kultuře), kde se vyskytují tvary dýk bez rukojeti (pozdní eneolit) ale i s rukojetí (starší doba bronzová; viz Šebela, Přichystal 2024, Fig. VI.1, VI.2). K jejich výrobě byl hojně využíván silicit z glacienních sedimentů. Pokud nemůžeme vyloučit původ suroviny až z primárních nalezišť v Pobaltí či Skandinávii, dáváme přednost termínu severský pazourek (Šebela, Přichystal 2024, Tab. V.2). Podobný kus (šipka trojúhelníkového tvaru s odlomenou širokou rukojetí) se našel při výzkumu Kateřinské jeskyně v Moravském krasu (Zajíček, Vostrovská 2025, obr. 4), je rámcově datován do pravěku.

K nálezů z Ořechova neznáme analogii. Při chronologickém zařazení vycházíme z použité suroviny. Jak bylo uvedeno výše, je z rohovcové brekcie typu Kubšice, která byla hojně využívána ve starší době bronzové. Tento úsek pravěkých dějin není na katastru Ořechova hojně zastoupen. V roce 1957 byl v trati Záhumenice v místní části Ořechovičky objeven kostrový hrob, z něhož bylo zachráněno osudí a lidská lebka (Ondráček 1958) datované do vyspělého období únětické kultury. Není vyloučeno, že z téže lokality pocházejí kostrové hroby objevené v 80. letech 19. století, jejichž uložení není známé (Belcredi 1989, 103).

Obr. 23. Ořechov – Tikovice. Silicitová dýka s rukojetí / čepel s řapem. Kresba J. Brenner.

Fig. 23. Ořechov – Tikovice. Silicite dagger with a handle / blade with a tang. Drawing by J. Brenner.

Literatura

- AMČR: Záznam M-9002605A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002605A>.
- Belcredi, L., Čížmář, M., Košťufík, P., Oliva, M., Salaš, M. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.
- Bronowicki, J., Přichystal, A. 2015: Radłowice, pow. olawski (wczesnobrózowy import morawskiej brekcji rogowcowej na Śląsku). *Silesia Antiqua* 50, 405–408.
- Kopacz, J., Šebela, L. et al. 2006: *Kultura unietycka i grupa wietrzowska na Morawach na podstawie materiałów krzemieniarskich*. Kraków: Polska Akademia Umiejętności.
- Ondráček, J. 1958: Únětický hrob z Ořechova. *Přehled výzkumů 1957*, 102.
- Přichystal, A. 2013: *Lithic raw materials in prehistoric times of eastern Central Europe*. Brno: Masaryk University.
- Šebela, L. 2026: Ořechov-Tikovice. *Nálezová zpráva o ojedinělém nálezu*. Rkp. nálezové zprávy M-TX-20260109 [cit. 2026-04-09]. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archeologického ústavu AV ČR, Brno, v. v. i. DOI: 10.60585/M-TX-202600109. Dostupné také z: <https://doi.org/10.60585/M-TX-202600109>.
- Šebela, L., Přichystal, A. 2024: *Silicite daggers in the territory of the Czech and Slovak Republics*. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 78. DOI: 10.47382/arub2024-01. Brno: Czech Academy of Sciences, Institute of Archaeology, Brno. Dostupné také z: https://www.arub.cz/wp-content/uploads/spisy_arub_78.pdf.
- Tihelka, K. 1953: Moravská únětická pohřebiště. *Památky archeologické* XLIV(2), 229–328.
- Zajíček, P., Vostrovská, I. 2025: Archeologické a epigrafické výzkumy v Kateřinské jeskyni. In: L. Stárka (ed.): *Sborník konference Kras, jeskyně a lidé. Svatý Jan pod Skalou*, 7.–8. 11. 2025. Acta Speleologica XII. Průhonice: Správa jeskyní České republiky, 40–45.

Summary

In 2024, a tanged blade / dagger with a handle (Fig. 23) was discovered in Tikovice, a local part of Ořechov (Brno-Country District), near a dog-training centre. Based on the raw material used (Kubšice-type chert breccia), it is dated to the Early Bronze Age.

Lubomír Šebela, Antonín Přichystal

Ořechov (okr. Brno-venkov)

Ul. U Kostela, parc. č. 1333/1.

Doba bronzová. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. AMČR: M-202503524.

Lokalizace: S-JTSK: -605979.76, -1169715.87; -605971.97, -1169729.99; -605958.08, -1169719.97; -605977.91, -1169703.05

Dne 22. 7. 2025 byly náhodně zjištěny neohlášené zemní práce před kostelem sv. Jiří, které souvisely s předlážděním zpevněného prostoru před jeho vstupem. Kostel je situován v centru historického jádra dříve samostatné vesnice Tikovice, na spočinku ve spodní části jižního svahu, jenž klesá k Tikovickému potoku.

Ve snížené ploše převažovaly novověké navážky spojitelné s úpravami prostranství někdy po barokní přestavbě původně gotického kostela ve 20. letech 18. století. V severovýchodní části z nich ovšem lokálně vystupovalo geologické podloží, reprezentované kvarténními sprašemi, do něhož bylo zahloubeno pět sídlištních objektů. Čtyři z nich bylo možné na základě nepočetného materiálu získaného vzorkováním povrchu datovat rámcově od doby bronzové po dobu halštatskou.

Literatura

AMČR: Záznam M-202503524 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202503524>.

Summary

A rescue archaeological excavation carried out in front of the Church of St George in Ořechov (Brno-Country District) was prompted by unreported groundworks associated with the re-paving of the area in front of the church entrance. In addition to post-medieval features, five subsurface settlement pits were identified, four of which were broadly dated between the Bronze Age and the Hallstatt period.

Michal Přichystal

Osek nad Bečvou (okr. Přerov)

„Horečka“.

Mladší doba bronzová. Ojedinělý artefakt, sídliště. Náhodný zásah/ nález. Průzkum. AMČR: M-202504991-N00006.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Na jaře roku 2025 nalezli spolupracovníci Muzea Komenského v Přerově D. Tutková a P. Ondroušek během povrchového sběru v trati „Horečka“, na levobřežní terase říčky Trnávka, poblíž severovýchodního okraje katastru obce Osek nad Bečvou torzo zbraně z mladší doby bronzové. Lokalita se nachází přibližně ve středu bečevské části Moravské brány. Nadmořská výška nálezové polohy činí 237 m.

Jednalo se o větší část bronzového meče s dochovanou rukojetí a navazující částí čepele, která je v místě starého zlomu nápadně ohnuta. Typologicky se řadí k nálezům mečů s jazykovitou rukojetí (obr. 24). Maximální dochovaná délka bronzového meče činí 222 mm. Maximální šířka jeho čepele je 50,2 mm. Torzo chladné zbraně má hmotnost 223 g. Jazykovitá mírně vyklenutá rukojeť meče má lištovité okraje, které v týlové části vybíhají do růžkovitých výčnělků, z nichž jeden byl v minulosti z větší části odlomen. V rukojeti jsou patrné tři okrouhlé otvory určené pro drobné nýty. Další čtyři otvory pro nýty se